Број 237. У Новом Саду, у среду 20. октобра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 14 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплату и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Писмо из Србије.

Београд, 17. октобра, 1904.

(Прекрштеници.)

Орган народне — националне — странке, „Српска Застава“, у 1 ом броју уводног чланка, кајући се за старе грехе, вели:

„Народна странка је чистилиште устајалости и свију нездравих клица, које је прошлост свуда посејала“.

За тим у другом ставу отвара упис:

„...народ ће наш, надамо се, у новој народној странци, усредсредити све што има најбоље и по патриотизму и по таленту и по чистоти правих српских осећаја“.

Па знате ли колико су дана ти окречени либерали — сада националисте — дисали том анђеоском душицом. Чик погодите...

Таман од среде до петка.

Први број је изишао у среду 13-ог, а трећи број 15 ог октобра у петак.

А у трећем броју већ, у чланку „Записи“ веле овако:

„У новој ери остали су стари пороци радикалски... Тако и сада за непопуларно ударање 40% државног прореза бацају одговорност на другога. Наиме, тумаче народу, да је тај прирез требао да се удари по нечијем захтеву, како би се прибрала која мангура за мираз његове кћери“.

Ето то је њихово чистилиште устајалости, из кога базди смрад старих дубарацијских денунцијаната.

Узалуд су збор држали код „старога споменика“ подигнутог изгинулим борцима при освајању Београда под Карађорђем. Не би им помогло ни да су се у Јордану окупали и помазали миром са Христовог гроба. Курџонски дах напаја их и под овим именом и јако су погрешили, што њихов збор нису држали на „Карабурми“, где су толике невине жртве стрељане и покопане или непосредно од њих самих, или посредно, служећи једни као денунцијанти, а други као лажни сведоци.

Па зашто се прекрштаваше новим именом — часни их крст не убио. — Зашто оскрнавише оне свете гробове код старог споменика својим збором.

Ако је да заварају народ; — па народ их већ одавна познаје као лажове.

Једном се у неком селу крагујевачке Јасенице судио некакав сиромах надничар са једним богатим сељаком око обрачуна зараде. Сиромах је тражио више, а богаташ даваше мање. Општински суд досуди богаташу да своје тврђење заклетвом утврди, — па упита сиромаха: одобраваш ли туженом да се на свој исказ закуне; а сељак завапи: „Никад ни до века. Веровао бих сатани, чуми, вампиру и свакој нечастивој сотвари, али њему не могу веровати, па да се и сав пружи по Светом Еванђељу и часном крсту, а не само да мете три прста“.

А за што болан брајко, упита га председник?

Да ли, што се сиромах збунио, те није знао, шта ће у одбрану свога неверовања навести, или му је збиља то био главни разлог, — тек он одговори одлучно:

„За то браћо, судије, што је курџон“.

Овај случај, десио се одмах после првог рата; а након 25 година, либерали се стиде и сами свога имена и прекрштавају се у националисте.

Да завршимо.

У друго наведеном ставу чланка из 1 ог бр. „Српске Заставе“, вели се, да ће најбољи и по патриотизму и по таленту — приступити им.

На челу 1 ог и 3-ћег броја „Српске Заставе“, стоји име власника Ст. Рибарца а уредника Кузмана Паштровића. Први је вођа странке, а други је часник њен. И то су ваљада „најбољи“ у странци њиховој?

Питамо: Кад најбољи излазе као денунцијанти, а да какви ли су они најгори, и да ли је денунцирање одлика само наших либерала, или — и ваших. И.

Законски предлог

о измени законских чланака: XXXVIII. 1868. и XXVIII. 1876., што се тичу јавне наставе и школских власти.

IV.

По 83. §-у §§. 75—77 и 79—82 ступају у живот након четири године од дана остварења овог законског чланка. Али и дотле не може нико бити учитељ ни учитељица, па ни привремено, ако не зна мађарски у речи и писму према захтевима овог зак. чланка.

По 84. §-у могу вероисповедне учитељске школе добити државну припомоћ, али онда се ту мора учити по плану државних учитељских школа и професори морају имати оспособљење, као и они са државних учитељских школа. А где се из припомоћи државне плаћају професори, ту министар ове именује. Где се даје мање од половине или половина трошкова за издржавање учитељске школе из државне благајнице, ту министар води само надзор над заводом, а где је та припомоћ већа од половине, ту неограничено господари г. министар.

По 85. §-у министар води надзор преко својих државних школских надзорника над свима учитељским школама без разлике И ако се при том примете недостатци у школама, а махне и против законите тежње и рад у наставника, може министар затворити те школе, а наставници се могу казнити дисциплинарно и судски.

Најзад министар, да би задобио учитељство за себе, предлаже, да се по 86. § у имају учитељске дипломе сматрати као равне и од једнаке важности са сведочанствима о испиту зрелости на средњим заводима.

У петом одељку има 4 § а, у којима је реч о државном надзору. По 87. §-у биће државни школски надзорници, који су положили стручни испит за надзорнике по 3 §-у XXVIII. зак. чл. од 1876. и 8. §-у I. зак. чл. од 1883. Ове испите ће уредити министар својом наредбом Уз државне школске надзорнике моћи ће министар по 88. § у да поставља управитеље и професоре средњих школа, учитеље и друге стручне људе за надзорнике школа у свим оним школским срезовима, где то буде нашао за потребно у корист народне наставе. Али то поверење може министар у свако доба укратити. И ти ће надзорници вршити државни надзор у подручним им школама по добивеним упутствима, а поднеће своје извештаје државним школским надзорницима.

Најзад у VI. одељку су разне опште одредбе у 4 §§. Ту се забрањује сваком непозваном улазити у школу за време наставе, и ако се који од тих одмах не уклони из школске зграде на позив учитељев, може бити каж-

ПОДЛИСТАК.

ОСОБЕЊАК.

Три госпође и један господин, седели су на балкону, према једном убавом врту. Било је то после јела. Две од њих, биле су румене и живахне, једна увела и мирна. Обе прве постале су помало раскалашне, загрејани са оно неколико капи бермета, које су за столом испиле, трећа, која је изгледала болешљива, била је тужна. О њој се није ни водило много рачуна, држали су је за пратилицу. Преко цветног жбуња у врту, пиркао је врло пријатан пролетњи поветарац, а звезде су треперіле злаћано по небу. Далеко по зади, у једној од оних многих осветљених просторија дворца, чула се галама господе, која се картају.

Оне две лепше госпође, несташно и изазивајући, испитивале су оног господина. Једини је био у друштву, који их је више ценио од карата. Обасипале су га будаластим, смелим питањима. Обе су биле непорочне жене, али у бићу овог човека, мирна држања и уморних црта лица, скривало се то, што је дражило њихову радозналост. Читале су са његова лица, да је једном имао великих страсти и сумњичиле су га, да са својим мирним држањем прикрива неку злу савест. Његов меки, али ипак мушки, глас, пријатно је звучао. По сепце, не би се усудиле, да заподену кавгу с њиме, али како су две, овладала је у њима нека кураж и биле су несташне као шипарице.

Бранећи се од једне смеле доскочице, рекао је: »Или сте рђави познаваоци људи, или ја не знам, шта је љубав?...«

Обе њих кликнуше:

»То смете да кажете? Нами смете то да рекнете?«

»Ипак је тако. Љубав, извесну велику љубав, познајем само са дасака и из књига. Никад нисам имао страсти, до једну, да прикупљам. Страст прикупљања, развија се код многих матори младожења, који имају доста времена и новца, као ја.«

»Па шта прикупљате?« исмевале су га оне. »Женске ципеле?«

»Или прамење косе? Да њиме испуните ваш дом, као индијански главари свој са лубањама?«

»Ни једно од то двоје. Прикупљам лажи.«

»Лажи? Тих сте без сумње у изобиљу нашли«...

»Не толико, колико мислите. Просте, сурове лажи, не занимају ме«.

»Дакле само савршене, вештачки лепе лажи?«

»Потпуно тако. Лаж има многе степене, почевши од малог детета, па све до жене, која сузним очима шапуће: »Ја те љубим!««

»Опет смо код жена«.

»Тако је. Не мрзим лаж«.

»Останимо при ствари. Ви прикупљате лажи... Је ли вам збирка већ велика?«

»Не баш тако. Човек врло ретко наиђе на доиста леп примерак. Па кад га нађе, испред носа му га однесу други, који су вештији... До сад их имам свега једанаест у својој збирци.

»Сви од велике вредности?«

»О не. Најдрагоценија је број осам. Ја наиме нумеришем своју збирку. Осма је украс њен«.

»Творац њен је наравно жена?«

»Не наравно, но случајно је тако«.

»Јесте ли ју љубили?«

»Бог зна! Хтео сам да се оженим њоме. Можда не из љубави, већ да њен дар привежем за себе. Хтео сам да увек само мени лаже, једино мени...«

Обе госпође се одједном узбиљише. Нека опорна горчина звучала је из његова гласа... Погледаше се плашљиво као голубови, кад на сунчаном дворишту примете црну сенку јастреба, који кружи над њима.

»Је л' била лепа?«

»Није била лепа. Не могу је тако назвати«.

»Па ипак?«

»Није била лепа, али је била права жена...«

»Права жена?«

»Није била млада; била је витка, болешљива, бледа и тужна. Мени је изгледала увек,

њен глобом до 50 круна. Тако исто могу проћи и они, који у било којој школској просторији употребе непристојне изразе пред школском децом или се уопште буду владали тако, да тиме вређају морално осећање ученика или углед школе.

Све што је речено у овом закону о мушким наставницима и ученицима, тиче се и женских.

А на место прве алинеје 12. § а XXXII. зак. чл. од 1875. долази нова одредба, по којој онај учитељ губи право на мировину или отправнину, који је казненим поступком отпуштен из службе.

За извршивање овог закона овлашћују се министар просвете и министар финансија.

* * *

Ето, то је у главном нови законски предлог угарског министра просвете Берзевицијa, којим се мисли реформисати школска настава у опште. А из свега до сад реченога или управо из целог предлога види се јасно, да угарски министар тежи да приграби на пољу школства уопште, тако рећи целокупну власт у своје руке, а све у сврху што успешније мађаризације и мађаривања немађарских народности. А како ће се немађарске народности понети према овом поступку министрову показаће најскорашњија будућност.

К. М.

Политички преглед.

Здравице краља Петра и кнеза Фердинанда. На свечаном ручку, бугарски кнез Фердинанд наздравио је српском краљу ову здравицу.

Посета, коју је Ваше Величанство учинило мени и бугарском народу, остаће на веки важан догађај у новијој историји српско-бугарској

В. Величанство, проникнути као и Ја сазнањем о заједници животних интереса и историјске судбине Наших држава, убеђено је да услови, у којима братски једноплемени и једноверни народи живе и развијају се, налажу искрен договор; јединствену залогу за истинско самостално напредовање. В. Вел дало је за кратко време низ доказа да је и народ, чија је судбина Вама поверена, дубоко проникнут сазнањем о потреби интимног братског јединства.

Срдачан и једнодушан пријем, учињен В. Величанству још при ступању на бугарско земљиште, нека Вам послужи као сјајан доказ да се и Мој љубљени народ одушевљава најискренијим братским чувствима према своме једноплеменом суседу, и да је проникнут уверењем да будућност Србије и Бугарске зависи од њиховог узајамног разумевања и другарског садејства на путу културног и економског развитка.

Уверен, да ће данашња посета В. Вел. у престоници Мојој утврдити још и више ово уверење, да ће обезбедити нормално и сретније развиће Србије и Бугарске, и да ће их оснажити одржавањем мира, Ја, сав радостан, дижем чашу за скупоцено здравље и сретну владавину В. Величанства, за Ваш Дом, за благостање, величину и славу Вашега народа!

Живео! и ура! било је бескрајно.

Одговор српског краља гласи:

Полазећи за Софију да вратим посету В. Кр. Височанству, Ја сам испраћен од српског народа са најлепшим жељама за ваш узвишени дом и братску Бугарску.

Чим сам ступио на престо мојих предака, ја сам, водећи рачуна о традицији моје породице, све чинио да оно уверење, које је у српском народу ухватило давно корена, о заједници интереса и о потреби искреног зближења са бугарским, стече важности и постане начело за политичко држање Србије.

Са радошћу констатујем да смо ми пошто је слична жеља обузела и Ваше Височанство, у брзо заједничким трудом нашим успели да створимо услове за братски живот поверених нам народа.

Од Цариброда до Софије, па и овде у престоници В. Височанства, Ја сам био предмет најодушевљенијег пријема. Искреност његова доказ је за мене да је и у братском народу бугарском жеља за споразум и заједнички рад на заједничкој будућности довољно учвршћена.

Вест о овом пријему, коју мој народ са нестрпљењем очекује, од срца ће га зарадовати, јер ће га уверити да његови искрени осећаји према једноплеменом народу бугарском налазе одзива.

У искреној жељи, да овај други наш састанак, сада на земљишту братске Бугарске, учврсти и убрза зачети рад на интимном уједињењу суседних и једноверних држава наших и на одржање мира, ја пијем за здравље и сретну владавину В. Височанства за напредак вашег владалачког дома и за благостање и славу народа бугарског. Живео!

Руско-јапански рат.

На манџурском бојишту настала је она велика живост и отпочела је опет крвава борба у већем. Јапанци, који су добили јака појачања покушали су да пођу напред, но први покушај већ, крваво су платили. Најновија брзојавна вест из Мукдена наводи да су Јапанци најпре цео дан жестоко бомбардовали руске положаје из топова а за тим прешли у напад, но да су на више тачака сузбијени, пошто су претрпели велике губитке.

Јапанци воде око Порт Артура очајнију борбу но икад. Назиру опасност од балтичке флоте, која се све више примиче и још за времена хоће, да пошто по то оборе Порт-Артур. Не пође ли им то за руком да изврше много пре но што стигне балтичка флота, онда им је јасно, да је цела ова борба свршена. Чим балтичка флота стигне у индијске воде, по Јапанце већ настаје велика опасност, а појави ли се она, у источно азијским водама, онда је судбина Порт-Артура решена. Јапански адмирали мора да гледају, како ће своју флоту, која је у непрестаној ватри и кретању, да одморе, преоправе и припреме за борбу са балтичком флотом А то све немогу да учине пре но што оборе Порт Артур. Но ма како хвалисаво да гуде јапанске вести, из гледа да поред свију досадањих ужасних жртава нису постигли Бог зна какове успехе. До год не оборе једну од тврђава, заједно са свима утврђењима њеним, до год дакле не разбију тај јаки ланац тврђава, дотле о правом јуришу и паду самог града неможе бити ни речи. Наравно, да се разуме тако ако посада града има цебане и ране. Но како веле руски извештаји она има тога, а сада, када је на путу балтичка флота и када зна, да јој се приближује спас, бориће се без сумње још очајније и храбрије. Крвава, нечувено крвава борба од Порт-Артура неће скорим престати, јер Јапанци морају све метнути на коцку, да град што пре оборе. А како ће се држати храбри Штесељ и његови војници, то већ знамо, јер су то до сад сјајно доказали по стотину пута.

Најновије важније вести ово су:

Борба око Порт-Артура.

Око Порт Артура води се крвава борба. Из Чифуа јављају, да ће Јапанци морати учинити још два јуриша, па да могу отпочети борбу око тврђава. И јављају, да је у Порт-Артуру изгорео магазин са бездимним бирутом. Из Вашингтона јављају, да су Јапанци сад устремили на Порт-Артур најтеже опсадне топове, каквих до сад још нису имали. — У Дањи стижу непрестано многи јапански рањеници, но борба крвава непрестаје. — Из Токија јављају, како на основу званичних извештаја из Дањног очекују велики напад јапански на Порт-Артур сутра у четвртак Од недељу дана овамо Јапанци непрестано бомбардују тврђаве, а од четир дана овамо, Руси много слабије одговарају. Држе, да је Русима понестало и ране и цебане. Јапански пионири непрестано раде, на бушењу једног ходника за мине, који ће до четвртка (сутра) бити готов и води управо до срца града. Јапанци непрестано узнемирују Русе бомбардовањем а крвопролиће је ужасно. — Тако јављају токијске вести, но оне су ово до сад већ више пута јавиле, па се није испунило.

Борба код Мукдена.

Берлински извештач из Мукдена јавља од недеље и понедељника, да се Јапанци од последњих неколико дана врло живо крећу. Рачуна се на њихов напад са запада. Стање је врло нејасно. За који дан биће досадања подела руске војске посве преиначена. Јавља даље, да се у недељу пре подне чула јака топовска паљба, која се у понедељак мало стишала. Држи, да су Јапанци напали.

Јуначко дело руског офисира.

Берлински извештач из Мукдена, јавља о овом јуначком делу руског крилног ађутанта, Гаврилова, заповедника једне козачке батерије: Јапанци су били пошли са два батаљона и осам топова, да разгоне са брежуљака козаке Мишченкове. Гаврилов је у пуном трку дојурио притешњеним Русима у помоћ и отворио је страшну убилачку ватру на Јапанце Оба јапанска батаљона скоро су по све покошена и једва су спасли некако два топа.

као да је живот, неку тајну смртоносну рану, задао њеној души. И да се њена душа, која је некад могла летети, сад једва повлачи. Но и у том замору било је неке нежне, умилне, привлачне дражи. Приближивала ми се, као слаба, рањена животињица; отворено, плашљиво, молећи, са умилним погледом, гладећи ме. Ви то неразумете јер не можете појмити унутарњост праве женске нарави, већ можете учинити само да је друга осети.

»Пођимо даље«, рекоше обе. И нису знале, да л' се он с њима шали или им истину збори.

»Нећу даље, док не кажем шта сам хтео. И у пожртвовности била је права жена. Није се показивала великодушна, нити је филозофирала, нити стидљиво афектирала, већ као права жена, која осећа да је поред човека целина.

»Човек је јаки рат, а жена круна на њему. То смо канда већ чуле, но говорите даље. Она је дакле знала вештачки лагати.

»Управо вештачким одушевљењем. Видело се не на њој, да лаж потиче из дубине душе њене; лаж је до душе оружје, које она употребљује у борби за опстанак, али светло оружје, и нарочито јој годи, да се њиме служи. Зеница би јој се тада мало скупила, лице, оно паметно тужно лице постало би весело, свеже и убедљиво. А кад би лагала, прсти би јој се из навике већ, нервозно кретали. Чупкала би крајеве од хаљине или марамицу и рекла би:

»Ти си моја прва љубав. Ти си ме научио љубити. Мој муж... Ох! Ја сам тада била врло несретна..«

»И ви сте јој веровали?« запита једна од њих.

»Нисам јој веровао, но како сам тада већ био страстан скупљач лажи, обожавао сам је«.

»Па што се нисте оженили с њоме?«

»Што сам једног дана морао искусити, да ни њена вештина није савршена. Можда је могуће, да под овим сунцем нема савршеног створа ни у лагању. На броју осам открих тога дана злочин, који поништи сву њену вештачку вредност.

»Доиста?«

»Тога је дана, наиме рекла истину и све је било свршено«.

»Па шта је рекла?«

»У једном слабом тренутку, као да је сотона гонио, рекла је истину; признала ми је, да је пре мене другог љубила«...

Обе га гледаху неко време зачуђено, а за тим прснуше у смеј и рекоше: »Ви сте будала, господине!«

Само се трећа није смејала, већ је тужно гледала у страну, а сузе су јој се рониле уз лице.

Па можда је доиста и био будала?!

Превео: **Миле.**

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

Велика битка у изгледу

Берлински извештач из Мукдена наводи, како обе војске стоје једне према другој и ни једна неће да се повуче, пошто би то изгледало као порав Но стање овако какво је, не може дуже трајати и сваког тренутка може отпочети крвава борба. Јапанци се врло живо крећу и држи се, да ће они отпочети напад.

Балтичка флота.

Из Алжира јављају, да су руске торпедњаче већ стигле онамо и задржаће се 24 сата док не приме угаљ, па ће даље. Из Тангера јављају, да је већи део руске флоте већ стигао тамо. Мароканци су упутили своје превозне бродове, да буду руским бродовима на помоћи, при узимању угља Министар спољних послова за Мароко, обратио се енглеској влади за помоћ, да би се очувала непристрасност Марока. Енглеска је влада одговорила да ће учинити што је потребно. Ово је све против Мароканаца за то, што хоће да укажу Русима своје услугс.

Догађај код Хула

У Париз је стигла из Лоријена вест, да је Форен, заповедник данског брода „Бриг“ који се вратио са источног мора, причао ово: Био је на путу принуђен, да сврати на енглеску обалу. Ту је видео, да енглески бродови укрцавају Јапанце и утоварују праскаве материје за њих. Енглези нису учинили никакове мере, да се то спречи. И многи странци видели су то исто што и он.

Шта мисли Тиса?

Кад сам прошлог пута био у Б. Пешти, одем и доктору. Нисам баш био белестан, али човек није никад онако здрав, како би желео. Доктор ме је прегледао, па рече: — Сасвим је чисто, шта вам фали. Рече ми болест на латински, написа рецепт, и ја сам био умирен.

Но у том нађем на другог доктора, познаника, те онако, тек да нешто кажем, запитам и њега, шта ми фали. И он ме прегледа и рече: — Сасвим је чисто и јасно, шта ти фали. Па и он рече болест на латински и написа рецепт.

То би све било лепо, али није било чисто и јасно то, што се ни рецепти нису слагали а још мање име болести. И тада сам пошао по докторима, као да сам нека пописна комисија. Свима је била моја болест и чиста и јасна, само мени не, јер је сваки ту болест крстио друкчије. Остало је још 10—15 доктора, код којих нисам био, јер сам се у истини поболео.

Овога пута сам хтео, да се узгред обавестим код једног будимпештанског политичара: шта мисли управ министар-председник Тиса?!

— Па то је сасвим јасно! каже он. Из свега се неоспорно види, да ће Тиса распустити сабор још пре 15. новембра.

Но, мислио сам, сад бар знам! И био сам задовољан, што сам се обавестио. Но — опет се састанем случајно с једним познаником, па и њега узгред запитам: — Шта мислите, шта мисли министар Тиса?

— Па то је сасвим јасно! каже он. Из свега се види, да ће он покушати све, само не сме да распусти сабор.

Ја из свега нити сам видио да хоће, нити да неће, те хајд даље. Трећи ми каже: Ствар је неоспорно јасна. Тиса ће навалити на сабор са једном дугачком седницом. Та ће седмица трајати три дана, пет дана, десет дана док се опозиција не умори. Онда ће он проторити промену пословника.

Сад питам ја вас, ко се после свега овога не би обратио на четвртог. А тај четврти каже: — Једно вам могу казати сасвим сигурно јер је то чисто и јасно. Тиса је необичан предњак, он мисли сад о томе како ће да превари Беч...

Пети каже: — А зар ви збиља мислите, да Тиса нешто мисли. Кад чује најпре шта мисле у Бечу, онда ће то и он мислити.

Сад сам се већ толико збунио од силних информација, да не само што нисам знао: шта мисли Тиса, него сам шестога политичара заборавио и питати о томе. Него га запитах: Како ће се свршити то с Тисом?

— Чисто и јасно каже он. Тиса ће изаћи из ове борбе као бела лала, јер Фрања Кошут пева на његовој грани.

Седми ми каже: — Тиса ће бити смлављен, јер су против њега: Апоњи и Андраши..

Кад човек све ово чује, онда заиста не зна: шта да мисли. Једно је само чисто и јасно, да огроман број држављана мисли о томе: Како се најјефтиније путује — у Америку.

С.

Вести из места и са стране.

„Коло младих Срба“ у Будимпешти.

Јављају нам из Будимпеште: „Коло младих Срба“ на I. редовној седници конституисало се овако: Предсједник: Миливој Соколовић, техничар; подпредсједник: Коста Шевић, техничар; благајник: Никола Матејић, техничар; I. тајник: Коста Десимировић, медицинар; II. тајник: Никола Ђурић, техничар; књижничар: Ранко Ковјанић, медицинар; домаћин: Милорад Мијатов, правник.

Бесан пас у школи.

Из Скопља је приспело у Ниш пет ученика српске основне школе у Скопљу. Деца су била у школи кад од једном утрчи бесан пас и поче уједати децу. Многа се деца разбегоше, а петорицу је пас ујео. Пошто у Нишу постоји Пастеров завод за лечење од уједа бесних животиња — деца ће се у Нишу лечити.

Лекари против извршења смртне пресуде електрицитетом.

У Сједињеним државама закон је, да се на смрт осуђени кривци убијају електричном струјом. Али од како лекари боље проучавају ту ствар, дошли су до закључка, да то није тако лака смрт као што се држало, већ баш на против врло грозна смрт. Један осуђеник издржао је 1700 волтиних струја и остао је жив. Грозно се мучио и тек онда је умро, кад су спровели струју од преко 2000 волта. Доказано је, да неки људи не умиру тако лако од електричне струје. Један осуђеник морао је да издржи право мучење, док је издахнуо. Ово тумаче тиме што је био врло мршав и тело му је било рђав спроводник, сем тога коса му је била од дебљих длака и садржавала много масти. Лекари доказују да права смрт обично онда наступи, кад осуђеника парају. Због свега овога изгледа, да ће се закон о извршењу смртне казне преиначити.

Грозна мати.

Жена Јосифа Салаја из Сомбатхеља позвала је лекара, да прегледа њено дете, коме је било месец дана и које је умрло. Лекар дође и већ хтеде да изда сведоџбу, да се дете може сахранити, када на детињој кошуљици угледа мрље од сумпорног и фосфорног раствора. Извести и власт и поведе се истрага. Најзад грозна жена призна де, да је она дете отровала, растворивши у води главе од сумпорних жигица. Само се правда тиме, да је дете било болешљиво, па није могла да га тако болесног гледа Ову звер-матер затворили су.

Завера против једног споменика.

Млађи брат немачког цара Виљема, Хенрик, приликом свога бављења у Америци, понудио је вароши Њујорку споменик Фридриха Великог, бившег пруског краља. Овај поклон није се бог зна како допао Американцима, јер тај споменик велича спомен једне крунисане главе, а зна се, да Америка има демократски устав и да је република. Али незгодно је било и одбити тај поклон и варош Њујорк га је примила. — Сада јављају из Америке, да полиција стално чува тај споменик, јер је откривена једна завера, која је смерала да тај споменик Фридриха Великог — разори.

Пет стотина милиона круна у мору.

У нашем листу споменули смо недавно, како се шпањолски техничар Каранијер Пино бави једним смелим предузећем. Пре 200 година у северо западној Шпанији, у близини обале потонула је једна шпанска лађа, која је била натоварена златом и сребром. Вредност злата и сребра је износила, како се поуздано држи, преко 566,000.000 круна.

Из Мадрида јављају сада, да је овом смелом човеку пошло за руком, да доспе на кров потопљене лађе „Алмиранте“. Лађа је у дубини од 90 стопа претрпана песком. У близини залива где је лађа потопљена утичу две реке, и оне тако нагло наносе силан песак, да је гњурачима немогуће на оном месту, где се лађа налази, ништа радити. Али се овај смели човек није дао збунити. Он је сад начинио једну справу, помоћу које се може спустити са свим на дно морско. Справа је врло проста. То је гломазна челична телескопска цев. (Помоћу телескопа привлачи се ближе и увећавају јако удаљене ствари и планете.) Дно на тој цеви је отворено, али јака струја ваздуха спречава води да улази у нутра. У цеви има празна оделења, као собице и све је осветљено електричном светлости. Кроз ту цев на степенице Пино се спустио на кров лађе. До сада му је пошло за руком, по што се цев може по вољи покретати на лађи, да већи део крова на лађи, разгледа.

Кратке вести.

— „Фосове новине“ у Берлину прославиле су прошле недеље двестагодишњицу свога излажења.

— Пре три дана полиција у Трсту зашла је по јавним локалима и претресала госте. У десеторице нашла је ножеве у џепу и оптужила их за ношење оружја.

— Срби у Дубровнику намеравају да подигну споменик Дум Ивану Стојановићу књижевнику и Антонију Фабрису, недавно преминулом уреднику „Дубровника“ и „Срђа“.

— У Плевљима је 11. октобра преминуо угледни Србин трговац Миле Обрадовић. Покојник се много заузимао за наше јавне ствари и много је заслужан за напредак плеваљске срп. црквене општине. Лака му земља!

— Они сељаци из Скопске Црне Горе, који су били под бугарском егзархијом, сада су сви листом прешли под окриље српске скопаљске митрополије.

Брзојави „Застави“.

Стигли 20. октобра.

Руско-јапански рат.

Мукден Јапанци су целог дана одржавали жестоку пољбу из топова, за тим су напали руске положаје на више тачака. Одбијени су и претрпели су врло велике губитке.

Петроград Јапанци су на манџурском бојишту напали на више места, но одбијени су свугде са великим губитцима.

Лондон. Руски убојни бродови, напустили су јуче Виго. То је у почетку изазвало велику узрујаност, но духови се касније примирили када се испоставило, да је Балфур рекао, да руска флота мора све дотле остати у Вигу, до-год се криви официри не задрже и не искрцају са флоте. Осим тога да је руска флота добила налог да за време свога путовања на исток не узнемирује и не наноси штете трговини. (Дакле није задржан ни један руски брод. А колико је до сад познато, само су се два руска официра са флоте вратила у Мадрид. — Пр. ур. „Заставе“).

Барцелона. Руски болничарски брод Орел отпутовао је, да се прикључи оним руским ратним бродовима који полазе од Тангера у Истучну Азију.

Лондон. Министар председник Балфур поболео се, али ће се ипак држати министарска конференција у његовој кући.

Трговина.

БЕЧ 31. октобра 1904. г. — (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вашару је било дотерано 5046 комада мађарских и 4186 комада пољских. Свега 9232 комада.

Трговина је била лабава.

Продавало се:

Прима роба	102—104	кр. изнимно — кр.
Средња „	96—100	„
Лакша „	88— 94	„
Сремска „	100—104	„
Српска „	94—100	„
Пољска „	72—96	„

Цена је сланини 122—124 кр.
„ „ масти 136—138 кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 3092 комада, од којих беше 1385 угојених волова и 4477 комада бикова и крава.

Трговина је била жива.

Швајцарски прима —	86—92	кр.
„ средњи —	66—78	„
Мађарски прима —	71—78	„
„ средњи —	61—65	„
Лошији — — — —	52—60	„
Бикови — — — —	49—74	„

За моју ГОСТИОНУ, потребујем одма једнога сиротог а ваљаног

дечка од 12—13 година

старог са целим издржавањем кров 4 године под мојим надзором.

ИМРА ЈАНКОВИЋ.
Рибарска пијаца 9.
1070 1—10 Нови Сад.

ХЕКТОГРАФ СЕ ПРЕЖИВЕО!

Место хектографа служи се данас цео свет

шапирографом

који несрављено боље, читкије копије даје, а даје до

150 копија.

Уз то је једноставан, и нема да се смеса мора кувати и преливати, све је то готово и удешено.

Ко има хектограф нека га

одмах избаци напоље

и нека набави 1074 1—10

ШАПИРОГРАФ

који се добија код

Станковића и Марковића,

у Новом Саду.

Тражи ближа обавештаја.

ВАЖНО за виноградаре и пољодјелце!

Најбоља врста умјетног ђубрета за ораницу **Superphosphat** цијена 100 кгр. 12 К. Најбоља врста умјетног ђубрета за **винограде Entleimtes-Knochenmehl,** цијена 100 кгр. 14 К.

За једно јутро оранице или винограда довољно је 180 кгр. Добива се са упутством за рабљење почевши од 100 кгр. код

Хермана Песинга,

937 9—12 **у Митровици.**

К и С

Законом регистрована заштитна марка.

992 3—10

Светско прослављени руски каравански тејови

БРАЋЕ К. и С. ПОПОВА,

у Москви

набављачи многих европских дворова.

Најфинија марка.

Само се у оригиналним руским пакетима добија.

БИЉНИ БАЛСАМ

за фарбање седе косе

фарбање

БЕЗ ТУЂЕ ПОМОЋИ.

Добија се код **Ђорђа Максимовића,**

фризера и парфимера у Марјенбаду (Чешка),

Цена једне флаше: **2 форинта.**

Израђујем и **Бароке, Курјуке** од косе.

Adresa: **Georg Maksimović**, Friseur & Parfumeur Kaiserstrasse, Haus London, **Marienbad** (Böhmen).

392 38—50

Милош Грујић,

творничар фуруна

Нови Сад

Дунавска улица број 7.

Ставља поштов. овдашњем грађанству као и оном са стране до повољног знања, да је примио

РАДЊУ ФУРУНА

од свога брата **Косте Грујића,** те као стручњак ових производа препоручује:

СТАРЕ НЕМАЧКЕ ФУРУНЕ И КАМИНЕ

(отворена огњишта) у браун зеленој, белој и у свима мајолик бојама и

Специјалитет: Гвоздених уметака за мултипликаторе отворених и мајолика тапета и зиданих фуруна у свима бојама, формама и величинама, као и најбоље и најпрактичније конструкције за парно ложење.

Каде за купање и украса за зидове у великом избору: плеханих шпархерда у свима величинама итд. 1015 4—6

Прима разне оправке и извршује тачно.

НАРОДНИ ДОМ

ХОТЕЛ БАЛКАН У ТРСТУ

Piazza della Caserma 2.

Новозидано са 60 модерно уређених соба.

Рестаурација бечка кујна. = Кафана. =

3 минута од станице јужне жељезнице и близу поште.

Електрично осветлење. Лајфт. За хотелске госте засебна рестаурација у I. спрату. 1010 9—10

Састанак странаца. **Фр. Долничар,** хотељијер.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једнно права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke des A. THIERRy in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centitolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих овледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, **кад се опече ма којом приликом,** код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања врањаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврснije djejствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује по продавања без дјејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стовариштa, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 71—

КУШАКОВИЋА КАЛОДАНТ-ГЛИЦЕРИН КРЕМ

за зубе

савршенство је у зубном лекарству, зуби постају блештећи бели — отклања непријатан задах из уста, очвршћава десни и одклања зубобољу. Испитан је и препоручен **лекарским саветом у Београду,** и награђен на великој Енглеској изложби у Лондону и Грчкој изложби у Атини.

Продаје се свуда

по 50 потура

комад, продавци имају 30% чисте зараде.

Главно стовариште за Аустро-угарску, Босну и Херцеговину, Хрватску и Славонију код г.г.

Браће М. Поповића,

у Новом Саду,

Александра Мудрока

у Митровици.

КУШАКОВИЋА, апотека код св. Ђорђа, Врања (Србија). 1027 7—

За оне, који болују од стомака!

Свима онима, који услед назеба или претоварења стомака или услед хрђавог тешко сварљивог, сувише ладног или сувише врућег јела или са неуредног живота болове у стомаку, као:

катар у стомаку, грчеви у стомаку, притисак у стомаку, тешко варење желудца или запаљење слузи

задобију, — нека је овим препоручено добро кућевно средство, чије је дјејство већ од више година опробано. То је

Hubert Ullrich'sche Kräuterwein.

Ово биљно вино, које је прављено од изврсних лековитих биљака и доброг вина, јача и оживљује организам човечијег желудца. Биљно вино одстрањује све тешкоће при варењу и дјејствује повољно на снажење живаца и стварање здраве крви.

Кад се за време употреби ово биљно вино, угушује већ у клици болест у стомаку. Зато га треба за времена узимати. Знаци, као: главобоља, загуш, подригивање, горушица, надимање, мука са повраћањем а код кроничних (застарелих) болова стомака кад се у већој мери показују, нестану већ, и после неколико напитка.

Заптивена столица и последице отуда, као: напињање, колика, лупање срца, неспавања, успор крви у црној џигерици и слевини, шуљеви не тају брзо са пићем овог биљног вина. Биљно вино ствара апетит а поред лаке столице издваја из стомакса и црева све хрђаве материје.

Мршавост, бледоћа, малокрвност, слабост јесу последице хрђавог желудца, стварање недовољне крви и болесног стања џигерице црне. При мањкању апетита, нервозном и душевном нерасположењу, као и чешћој главобољи, и непреспаваним ноћима, често таке особе неприметно пропадну. Биљно вино даје опалој човечијој снази нова живота. Биљно вино појачава апетит, унапређује варење и хранење, оживљује промену материје, убрзује стварање крви, умирује раздражене нерве и ствара нову вољу за живот. То сведоче небројена признања и захвалнице.

Биљно вино може се добити у флашама за 3 и 4 круне у апотекама: у Новом Саду, Петроварадину, Кању, Г. Ковиљу, Бешки, Иригу, Ст. Футогу, Черевићу, Гложану, Петровцу, Кулпину, Ст. Керу, Темерину, Жабљу, Ђурђеву, Тителу, Сланкамену, Карловцима, Инђији, Руми, Митровици, Ердевику, Илоку, Ст. Паланци, Старом Врбасу, Сентомашу, Фелдварцу, Ст. и Т. Бечеју, Врањеву, Меленци, Чуругу, Елемиру, Перлеву, Фаркаждину, Сакулама, Старој Павови, Вел. Бечкереку, Батајници, Земуну, Београду итд. као и у свима већим или мањим местима Аустро-Угарске и пограничних држава.

А разашиљу и апотеке у Новом Саду поруке од 3 или више флаше биљног вина по оригиналним ценама на све стране Аустро-Угарске.

Треба се чувати од подражавања!

212 11—12 Нарочито ваља захтевати

Hubert Ullrich'schen Kräuterwein.

Моје биљно вино није тајанствен лек. Делови су ови: малага-вино 480,0, вински спирит 100,0. глицерин 100,0, црно вино 240,0, сок од јасена 150,0, сок од трешања 320,0, фења, аниса, Јеленино корење, американско корење, чемерике, иђиота по 10,0. Ови саставни делови имају се измешати.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду